

QUÈ SÓN LES COMPRES SOCIALMENT RESPONSABLES?

Integració dels aspectes socials, ambientals i ètics en les decisions de compra i contractació de serveis i subministraments d'una empresa o organització. Una política de compres és responsable quan la cadena de subministrament i la relació amb els proveïdors d'una empresa o organització està basada en la sostenibilitat social i ambiental.

QUÈ SÓN LES COMPRES VERDES?

Adquisició de productes i serveis respectuosos amb el medi ambient, que durant el seu cicle de vida ofereixen el nivell de qualitat del servei adequat i generen un impacte ambiental global menor, que requereixen menys recursos (materials, aigua, energia, etc.), eviten o redueixen la generació de residus i emissions, no contenen elements tòxics, faciliten el seu reciclatge posterior i incorporen materials reciclats.

"La tracció ambiental i social és la influència que pot exercir una empresa sobre el conjunt de les seves empreses proveïdores de productes i serveis en aspectes com el compliment legal, la incorporació de criteris ètics, socials i ambientals en la seva gestió o en la implantació de certificacions. És una força impulsora de millores ambientals i de compromís social en la seva cadena de subministrament."

Com integrar les CVSR en la gestió empresarial?

En els **sistemes de gestió ambiental (SGA)**, on els processos de compres o de contractació de serveis i subministraments verds en una empresa són essencials per:

- Respondre a les pressions i forces tractores que porten una empresa a desenvolupar una gestió ambiental adequada.
- Assolir l'objectiu de millora contínua del seu comportament i repercussió ambiental.

Quins són els beneficis més importants que aporten a les empreses?

- La reducció de l'impacte ambiental associat a l'activitat de l'empresa.
- L'incentiu de la innovació i el desenvolupament tecnològic per posicionar-se en millors condicions de competir.
- L'estalvi econòmic i més eficiència en els processos productius (electricitat, aigua, etc.).
- Les oportunitats per entrar en nous mercats més exigents en termes ambientals i socials, com per exemple proveir de productes i serveis les administracions públiques.
- La millora de la imatge corporativa i en les relacions amb l'entorn.
- La millora del clima laboral en benefici mutu de les empreses i els treballadors.

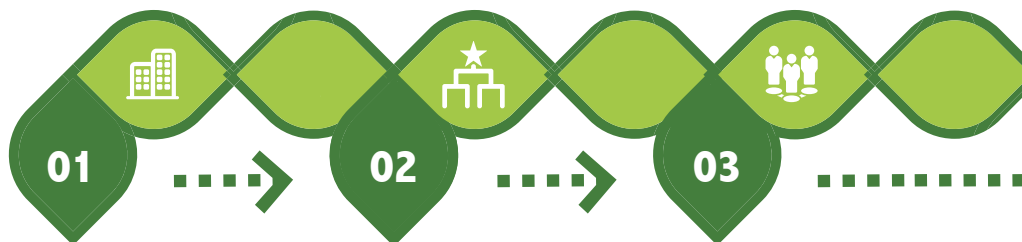

En **les polítiques de responsabilitat social empresarial (RSE)**, a través de les quals les empreses responen i gestionen el seu impacte en la societat, també hi ha un marc voluntari per incorporar criteris ambientals, socials i ètics en les decisions de compra i contractació.

AMBITES DE LA RSE

PROCÉS DE COMPRES

Contexte de l'empresa.

L'empresa ha d'analitzar l'entorn en el qual opera per identificar els aspectes externs i interns que puguin ser rellevants en l'establiment o funcionament del procés de compres responsables o en la gestió de la cadena de subministrament.

- **ASPECTES EXTERNES** referits al context polític, econòmic i financer, social, ambiental o cultural, aspectes vinculats al sector productiu en el qual s'enquadri l'empresa, o aspectes associats a noves regulacions normatives, al desenvolupament de tecnologies, etc.
- **ASPECTES INTERNES** vinculats a decisions estratègiques de l'empresa, al desenvolupament de nous productes, entrada a nous mercats, socis comercials, demandes de l'accionariat, prevenció de riscos laborals...

Lideratge i compromís

de la Direcció de l'organització amb el procés de compres responsables, per alinear-lo i integrar-lo en la gestió empresarial. S'ha de materialitzar en un document escrit que reculli la política de compres responsables, en què es determinin i defineixin aquest compromís empresarial i els seus objectius.

Identificació dels grups d'interès.

S'hauran d'establir els mecanismes d'informació i comunicació per conèixer les seves necessitats i expectatives, garantint que funcionen i s'alimenten bidireccionalment (empresa - grups d'interès).

Comunicació

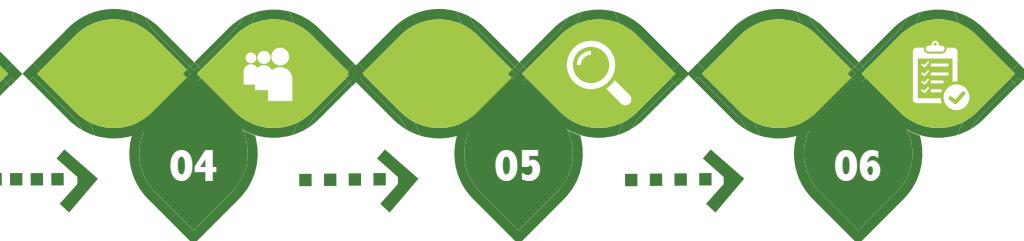
per garantir la correcta implantació de la política de compres responsables, comunicar a la societat els avenços de l'organització en aquest àmbit i establir un diàleg amb les parts interessades.

- **COMUNICACIÓ EXTERNA** de les decisions i criteris de la política corporativa de compres responsables als grups d'interès i a la cadena de subministrament. També estarà enfocada a recaptar la seva opinió i valoració.
- **La COMUNICACIÓ INTERNA** consolidarà la implicació dels diferents departaments i de tota la plantilla en la millora contínua de la política de compres responsables.

Establiment d'objectius

per complir els compromisos adquirits en la seva política de compres verdes i responsables. Els objectius són finalitats de caràcter general i, quan sigui possible, es quantificaran mitjançant indicadors per poder-ne valorar el grau de compliment.

VERDES I RESPONSABLES

Identificació dels grups d'interès.

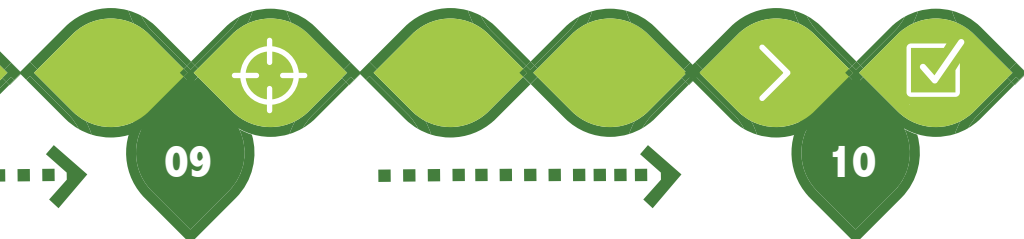
S'hauran d'establir els mecanismes d'informació i comunicació per conèixer les seves necessitats i expectatives, garantint que funcionen i s'alimenten bidireccionalment (empresa - grups d'interès).

Diagnòstic de compres.

S'analitzarà el model de compres existent a l'organització, el seu impacte ambiental, social, laboral, ètic, etc. i els riscos associats. Es considerarà tot el cicle de vida del producte o servei i s'elaborarà un llistat de productes o serveis sobre els quals incidir de manera prioritària, així com les accions a implementar en la seva cadena de subministrament (definició de requisits, pla d'auditories, etc.).

Adopció de criteris.

S'haurà de proposar la inclusió de criteris socials, ambientals i ètics en l'adquisició de productes, en la contractació de serveis i en la gestió amb els proveïdors de la cadena de subministrament.

Seguiment i avaluació

de la seva política de compres verdes i responsables, els objectius i resultats. Caldrà designar els responsables de les tasques de control, seguiment i avaluació de la política de compres responsables, garantint:

- L'avaluació periòdica del compliment dels objectius marcats.
- El tractament de les desviacions en el compliment dels objectius establerts.
- La realització d'auditories internes per comprovar que la política de compres responsables s'ha implantat i funciona correctament.
- L'auditoria a proveïdors.

Revisió de la Direcció

de la política de compres responsables a intervals planificats per assegurar-se que és adequada i eficaç i per modificar-la si calgués. Es recopilarà la informació rellevant a través dels informes d'auditoria, les comunicacions externes i el grau de compliment dels objectius.

PROPOSTA BÀSICA D'OBJECTIUS I INDICADORS DE CVSR

OBJECTIU	INDICADOR
Compres verdes (%)	Valor de les compres verdes/valor total de les compres de l'organització
Compra de productes de comerç just (%)	Nombre de productes amb certificat/total productes
Productes amb especificacions ambientals o socials establertes	Nombre de productes amb criteris
Proveïdors amb certificació ambiental (%)	Proveïdors amb certificació ambiental (%)
Proveïdors d'empreses d'economia solidària	Nombre de proveïdors d'empreses d'economia solidària
Auditories ambientals i socials proveïdores (%)	Nombre d'auditories/total de proveïdors

El paper dels treballadors i els seus representants

La contribució dels treballadors a la millora del comportament ambiental i social de les seves organitzacions és fonamental, atès que són subjectes rellevants de l'acompliment de l'activitat i dels processos productius.

El seu coneixement de les pràctiques i processos desenvolupats fa que siguin una força impulsora de possibles millores.

La seva doble presència, a l'empresa i a la societat, els converteix en interlocutors amb els ciutadans per traslladar-los els esforços posats en marxa per les seves organitzacions i els avenços aconseguits.

Cada vegada hi ha més empreses en les quals es reconeix, a través dels seus òrgans de representació, un paper específic de participació i col·laboració dels treballadors i els seus representants.

- A la indústria química està reconeguda amb caràcter general la **figura del delegat de medi ambient** (DMA), en el conveni estatal de la qual es recullen les competències específiques en aquesta matèria, sota la qual molts delegats col·laboren en la millora ambiental de les seves organitzacions. Aquesta figura també està reconeguda en altres sectors, com administracions públiques, de serveis, agroalimentaris, metal·lúrgic, cimenteres, automoció, distribució...
- Hi ha moltes organitzacions que disposen d'òrgans paritaris on tracten aquestes qüestions amb els representants dels treballadors. **Els comitès de seguretat, salut i medi ambient o els comitès de medi ambient** existents en diverses empreses en són una mostra.

Per promoure la responsabilitat i el compromís dels treballadors en l'optimització de les estratègies de CVSR des de les seves tasques quotidianes i els seus centres de treball, es recomana desenvolupar **activitats formatives** de manera contínua en el temps i amb la implicació dels representants dels treballadors per contribuir a la permeabilitat de tota la plantilla. Distingim:

- Accions de sensibilització i informació adreçades al conjunt dels treballadors;
- Accions formatives específiques per capacitar els responsables de compres, de proveïdors, de contractació de serveis i de gestió dels recursos (per exemple, departaments de manteniment, informàtica, logística o gestió de flotes).

CRITERIS AMBIENTALS. EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES

 Recursos i matèries primeres	 Producció i gestió de residus	 Emissions i abocaments residuals
Menys consum de recursos naturals	Productes que facilitin el reciclatge o incorporin materials reciclats	Productes o activitats que minimitzin la petjada de carboni
Paper i fusta de boscos amb gestió sostenible	Productes que comportin menys manteniment	
Ús d'energies renovables i autoconsum	Durabilitat del producte i opcions de reparació	Productes o activitats que suposin una millora de la qualitat de l'aire o que minimitzin les emissions contaminants a l'atmosfera
Estalvi i eficiència energètica	Productes que comportin utilitzar menys substàncies i productes auxiliars	
Aliments d'agricultura ecològica	Exclusió/minimització de substàncies perilloses	
Productes certificats, amb ecoetiquetes		

ETIQUETATGES, PRODUCTES (AMBIENTALS)

El **segell FSC** garanteix al consumidor que els productes forestals certificats procedeixen de boscos aprofitats de manera racional d'acord amb els estàndards internacionals més rigorosos en termes ambientals, socials i econòmics i que defineixen els nivells mínims de bona gestió per als boscos de tot el món.

El certificat més exigent per homologar proveïdors d'acord amb els seus **sistemes de gestió ambiental és el Reglament europeu EMAS**, que, **a més de...**, té en compte la participació dels treballadors.

COMERCIALIZADORES ELECTRICITAT VERDA I COOPERATIVES DE RENOVABLES

L'**etiqueta Energy Star** d'eficiència energètica es correspon amb equips ofimàtics (ordinadors, monitors, etc.) amb bon rendiment energètic.

PORTAL SUBSPORT
<http://www.subsport.eu/?lang=es>

Plataforma per a l'avaluació isuport a la substitució de substàncies tòxiques i perilloses.

RISCTOX és una base de dades sobre els riscos per a la salut i el medi ambient de les substàncies químiques que poden estar presents en els productes que es manegen o generen en la teva empresa.

Transport i logística sostenible

Compres de proximitat

Mitjans de transport de

mercaderies
i logística menys contaminants

Foment del transport públic

Ús/compra de vehicles elèctrics

Ús de la bicicleta entre els treballadors o per a distribució comercial

Gestió ambiental

Implantació d'un sistema de gestió ambiental certificat

Participació i formació contínua dels treballadors

Per a un compromís integral amb les compres verdes i socialment responsables les empreses han d'adoptar una sèrie de criteris per a la compra de productes i la contractació de serveis i al mateix temps exigir-los als seus proveïdors i subministradors

Etiqueta Ecològica Europea (EEE), l'objectiu de la qual és promoure productes que poden reduir els efectes ambientals adversos, en comparació amb altres productes de la seva mateixa categoria, contribuint així a un ús eficaç dels recursos i a un nivell elevat de protecció del medi

Dues etiquetes més molt reconegudes en l'àmbit europeu són el **Cigne Nòrdic** (Nordic Swan Ecolabel, en anglès) i l'**Àngel Blau** (Blue Angel, en anglès).

Distintiu de petjada de carboni, compensació i projectes d'absorció del Ministeri de Medi Ambient: <http://www.mapama.gob.es/es/cambio-climatico/temas/mitigacion-politicas-y-medidas/registro.aspx>

La norma UNE-EN ISO 50001 estableix els requisits que ha de tenir un sistema de gestió energètica amb la finalitat de realitzar millores contínues i sistemàtiques del rendiment energètic de les organitzacions.

Portal de càlcul, reducció i compensació de CO₂ d'ECODES: <http://www.ceroco2.org/>

El segell d'**agricultura ecològica** certifica que es tracta d'un sistema de producció agrícola que exclou específicament l'ús de fertilitzants i pesticides sintètics i d'organismes modificats genèticament. És un segell interessant per exigir a proveïdors d'aliments en menjadors escolars i d'oficines, en serveis d'àpats d'esdeveniments, etc.

CRITERIS SOCIALS I ÈTICS. EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES

Qualitat de l'ocupació i les condicions laborals	Igualtat i gènere	Entorn i comunitat
Política de prevenció de riscos laborals adequada Percentatge més gran de plantilla indefinida Millores voluntàries en matèria salarial, de seguretat i salut laboral... Allargament dels permisos maternal/paternal/lactància Llibertat d'afiliació sindical Reconeixement efectiu de la negociació col·lectiva Prevenió de l'explotació infantil Lluita contra la pobresa	Accessibilitat Contractació de persones amb capacitats diferents, en exclusió social Subcontractació de centres especials d'ocupació i empreses d'inserció Pla d'igualtat de gènere i mesures per a la conciliació laboral Igualtat de retribució i perspectives professionals de les dones Contractació de dones en llocs de responsabilitat o qualificats Prevenir l'assetjament sexual	Promoure el desenvolupament local Compra de productes de comerç just Suport a l'economia social i a les pimes Adopció de polítiques de responsabilitat empresarial

Per a un compromís integral amb les compres verds i socialment responsables la inclusió de criteris ha de aplicar-se en totes les fases del cicle de vida del producte i el servei.

CRITERIS SOCIALS I ÈTICS. EXEMPLES DE BONES PRÀCTIQUES

El Segell de Comerç Just és una garantia dels valors ètics del producte. Els productes que porten aquest distintiu han estat elaborats en condicions de treball dignes i han estat comprats a un preu just que dona suport al desenvolupament sostenible de l'organització productora.

La norma **OHSAS 18001** especifica els requisits per a un sistema de gestió de la **seguretat i salut en el treball** (SST), destinats a permetre que una organització controli els seus riscos per a la SST i millori el seu acompliment de la SST.

L'etiqueta **TCO** garanteix que el producte compleix els requisits relacionats amb els criteris de qualitat i ambientals que es van establir en estreta col·laboració amb científics, experts, sindicats i usuaris per a impressores, ordinadors, telèfons i televisors.

El Pacte Mundial i la Iniciativa per al Report Global són estàndards internacionals per elaborar memòries de responsabilitat social corporativa.

Distintiu empresarial en matèria d'igualtat promogut pel Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat per a les empreses que destaquin per l'aplicació de polítiques d'igualtat entre dones i homes en les condicions de treball, en els models d'organització i en altres àmbits, com els serveis, els productes i la publicitat de l'empresa.

Entitats distingides:
<http://www.igualdadenlaempresa.es/redEmpresas/distintivo/EntidadesDIE.htm>

Per exemple, un equip certificat per **TCO 05** té un consum energètic molt baix, el nivell de soroll molt baix i els camps elèctrics i magnètics de baixa intensitat i obeeix regles estrictes respecte a la dispersió de substàncies perilloses durant el procés de fabricació i durant el reciclatge.

Segell d'Empresa accessible expedit per l'Ajuntament de Santa Cruz de Tenerife per a les empreses que garanteixin i millorin els criteris mínims d'accessibilitat.

La norma **SA 8000** (Social Accountability 8000) és un estàndard de certificació internacional que fomenta en les empreses el desenvolupament, el manteniment i l'aplicació de pràctiques socialment acceptables en els llocs de treball. Es basa en els acords internacionals sobre les condicions laborals, els quals inclouen temes com la justícia social, els drets dels treballadors, etc.

Segell LÀBORA, que acredita que l'empresa ha formalitzat un contractació laboral amb una persona en risc d'exclusió social. El programa Làbora està liderat per l'Institut Municipal de Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona amb la col·laboració de les entitats socials representades per ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social), FEICAT (Empreses d'Inserció de Catalunya) i Creu Roja, i del teixit empresarial de la ciutat.

Comprometidos con la tracción ambiental en la cadena de suministro.

IHOBE, Societat Pública de Gestió Ambiental del Govern Basc, 2013.

Durant molts anys, la tracció ambiental de proveïdors ha estat relacionada amb la preocupació d'una empresa tractora per assegurar l'adequat compliment legal, així com la implantació d'aspectes bàsics relatius a la gestió ambiental en el conjunt de les seves empreses proveïdores. No obstant això, l'enfocament que es presenta en aquest document va més enllà i intenta mostrar la tracció, no ja dels proveïdors sinó de tota la cadena de subministrament, i no centrada exclusivament en els aspectes generals de la gestió d'una empresa sinó en tots els elements que intervenen en les consideracions ambientals dels acords comercials i de negoci entre empreses.

Compras verdes. Compra y contratación pública ecológica en Aragón. 2.º catálogo de criterios, productos y proveedores.

Govern d'Aragó, 2009.

Reedició, el 2010, del primer Catàleg de compra verda de Aragó editat el 2007. S'hi pot trobar, com a novetat d'àmbit europeu, la posada en marxa d'eines d'ajuda amb criteris per a diferents sectors de compra; d'àmbit estatal, la nova Llei de contractes de l'Estat, el Pla de contractació pública verda de l'Administració general de l'Estat i els seus organismes públics i entitats gestores de la Seguretat Social, i el recentment aprovat Projecte de Llei d'economia sostenible; i d'àmbit autonòmic, l'aprovació de l'Estratègia aragonesa de canvi climàtic i energies netes i el seu Pla d'acció, del qual aquesta publicació és una de les seves accions. Com a novetats concretes en la forma i en el fons del 2n catàleg destaquen l'increment en el nombre de productes, de 106 a 392, així com l'agrupament de criteris i productes que en el catàleg anterior apareixien per separat. Els sectors representats s'han reorganitzat incloent el d'il·luminació i agrupant els de subministrament d'aliments i servei d'àpats sota el genèric d'Organització d'esdeveniments.

Green Public Procurement

Portal web de la Direcció General de Medi Ambient de la Comissió Europea.

Green Purchasing Criteria

(criteris de compres verdes en anglès).

Pàgina web de Duport Associates Ltd. Portal web de la companyia Duport, assessora empresarial, sobre criteris pràctics per a empreses en les seves compres verdes.

Topten info

Portal d'eines de Topen.

Portal d'eines de consulta en línia que presenta els millors equips per a diferents categories de productes —electrodomèstics, bombetes de baix consum, equips ofimàtics, electrònica de consum...— d'acord amb criteris d'eficiència energètica, qualitat i el seu impacte sobre la salut i el medi ambient. Els principals destinataris de la informació de Topten són els consumidors, grans compradors i legisladors.